

можливостей спільного із дітьми залучення онлайн, допомагаючи дітям знаходити та використовувати якісні інформаційні ресурси.

### **Список використаних джерел**

1. Оржеховська В. Про безпеку дітей у всесвітній мережі інтернет / В. М. Оржеховська // Рідна школа. – №6. – 2011. – С. 43-45.
2. Веб-сайт МОН України. – Режим доступу :  
[/mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/vihovna-robotata-zahistprav-ditini/bezpekaditejv-interneti](http://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/vihovna-robotata-zahistprav-ditini/bezpekaditejv-interneti)
3. Матеріали Компанії Київстар, члена коаліції «За безпеку дітей в Інтернеті».

**Шевчук Л.М.,**

*кандидатка педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України*

## **ДО ПИТАННЯ ПРО СПОСОБИ ЗАСТОСУВАННЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНИМИ ТЕКСТАМИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Оновлення початкової школи торкається різних компонентів освітньої системи. Валентина Мартиненко зазначає: «У сучасних соціокультурних умовах розвитку суспільства читацька діяльність молодших школярів має свої особливості і ставить перед шкільною практикою необхідність поглибленої індивідуалізації, психологізації навчального процесу, які не стояли так гостро ще кілька десятиліть тому.» [1, с. 4] Вважаємо, що досягнути зазначеного можливо завдяки використанню диференційованої роботи з навчальними текстами у процесі засвоєння змісту різних освітніх галузей, до того ж, різними способами.

Розглянемо застосування диференціації під час уроків з предмету «Літературне читання» або інтегрованого мовно-літературного курсу «Українська мова». Вважаємо, що здійснювати це можливо шляхом виконання учнями різнорівневих завдань. На нашу думку, можливе таке розмежування рівнів складності (пропонуємо приклади завдань):

- Перший рівень.
  - Підрівень А. Читання й переглядання тексту, знаходження у тексті заданих речень, слів тощо. – «Прочитай ...», «Переглянь ...», «Знайди у тексті й обведи імена персонажів.»
  - Підрівень Б. Знаходження у тексті відповідей на запитання, тестування. – «Знайди у тексті та обведи ...», «Прочитай запитання. Обведи правильні відповіді.»
- Другий рівень.
  - Підрівень А. Відновлення тексту з пропусками. – «Проведи лінії від абзаців до пропусків.», «Встав пропущені речення. (Проведи лінії.)», «Упиши пропущені слова.»
  - Підрівень Б. Переказ тексту. – «Розкажи казку.», «Розкажи, як ...», «Розкажи, що сталося, після того, як ...».
  - Підрівень В. Відновлення деформованого тексту. – «Віднови текст з переплутаними абзацами.», «Які речення у тексті потрібно розташувати в іншій послідовності?», «Прочитай текст. Які слова у реченнях потрібно розташувати в іншому порядку? Виправ помилки.», «Знайди у тексті абзаци, які не відповідають його змісту.», «Знайди й обведи речення, які вважаєш зайвими.», «Знайди «зайві» слова.»
  - Підрівень Г. Порівняння двох текстів. – «Пригадай казки та заповни схему.»
- Третій рівень.

- Підрівень А. Конструювання тексту (без попереднього ознайомлення з текстом). – «Склади текст з частин.», «Сконструюй текст з абзаців.»
- Підрівень Б. Доповнення тексту та виконання інших творчих завдань. – «Допиши кінцівку тексту.», «Допиши речення.». «Розкажи історію так, як би її розповіла лисичка.», «Створи казку за серією малюнків.»

Зручно, коли перелічені вище завдання для диференційованої роботи учнів початкових класів з навчальними текстами узгоджені із чинним підручником та вміщені у спеціальному посібнику (над чим зараз працює авторка тез спільно з видавництвом «АССА»). Хоча учитель може різнорівнево використовувати завдання підручника та добирати додаткові завдання різних рівнів (що потребує часу та неабияких зусиль).

Водночас, необхідно пам'ятати, що важливим для початкової школи є формування мовної особистості з «мотивацією до самостійного читання» [3, с. 6], і, досягнення такої мети, на нашу думку, можливе завдяки застосуванню диференційованої роботи з навчальними текстами під час занять курсу за вибором, що передбачає упровадження авторської програми. Прикладом є навчальна програма курсу за вибором для учнів 2-4 класів (1-4 класів) «Читаємо. Розуміємо. Творимо» (автор Шевчук Л.М.). Настійно радимо учителям дозволяти учням (навіть більше, – стимулювати їх) до роботи над текстами у власному темпі. За умови збігу змісту навчання (текстів, вміщених у посібниках комплекту «Читаємо. Розуміємо. Творимо») школярі можуть працювати у парах, групах. Такий спосіб застосування диференціації супроводжується (за необхідності) наданням допомоги, що здійснює педагог або учень.

Через обмежений обсяг публікації неможливо описати усі способи застосування диференційованої роботи з навчальними текстами в освітньому процесі початкової школи. Водночас, наголосимо, що необхідно усвідомлювати надзвичайну важливість ролі учителя, адже лише він має довести реалізацію

диференціації до найвищого рівня, що передбачає виконання таких умов: виявляти і враховувати особливості кожної дитини, «розвивати, захищати, оберігати її індивідуальність» [2, с. 6].

### Список використаних джерел

1. Мартиненко В. О Індивідуальний підхід до формування і розвитку навички читання молодших школярів: методичний посібник. / В. О. Мартиненко. – Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. – 104 с.
2. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : підручник. / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 501 с.
3. Савченко О. Я. Методика читання у початкових класах: Посіб. для вчителя. / О. Я. Савченко. – К. : Освіта, 2007. – 334 с.
4. Шевчук Л. М. Сутність та специфіка поняття «диференціація навчання»: інформація для ознайомлення педагогів / Л. М. Шевчук // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць. / Ред. кол.; голов. ред. О. М. Топузов. – К. : Педагогічна думка, 2020. – Вип. 25. – С.219-227.
5. Шевчук Л. М. Читаємо. Розуміємо. Творимо : навчальна програма курсу за вибором. 2-4 (1-4 класи). / Л.М. Шевчук. – Режим доступу: [http://www.undip.org.ua/news/library/navch\\_program\\_detail.php?ID=9285](http://www.undip.org.ua/news/library/navch_program_detail.php?ID=9285)